1 טאָג
באדינונג אויב איר פאַרלאַנגט, דריי קליינינג
אין אַלע אייערע אָדער פאַרבן
37 266, PERTH DYE WORKS LTD.
נ. ס. פאַרטנאַי, פענערזשער

איר קאָנט פאָרן פאַר 50c
פון אירגענד וועלכן טייל פון נאָרט ענד ביז צום צענטער פון שטאָט.
הערי לייאָן, מענערזשער
מיט א בליו בוירד טעקסי
טעלעפאָנירט 24 521 און 24 511

זינדיק בלוט

א העכסט שפּאַנענדיק ראָמאַן פון דעם אידישן לעבן אין אַמעריקע

פון א. ר.

(פאַרטזעצונג)

ער האָט געזען ווי ס'ברענען אירע אויגן, ווי איר פּנים איז צעפלאַמט און עס אַטעמט מיט א שטאַרקער ליידנשאַפט. אירע פולע שמעקנדיקע ליפּן זיינען איצט געווען אַזוי נאָענט צו זיינע, אַז ער האָט געפילט זייער טעם . . . זיי אַטעמען מיט אַזוי פיל וואַריטקייט אויף אים . . . זי בויגט זיך צו אים צו, און אירע הענט וויקלען זיך אַרום זיין האַלז, און ער פילט זי שוין איינגאַנצן לעבן זיך . . . ער פילט אירע בריסט . . . אירע פיס . . . אירע הענט . . .

ער האָט אָפּגעזיפצט, האָט ברייט פאַנאַנדער געעפנט די אויגן און מיט גוואַלד פאַרטריבן פון זיך דעם געדאַנק וואָס פרעסט אויף זיין בלוט און מאַרך. דער גאַנצער ווילדער האַס צו איר איז זיך צוגאַנגען. האָט אויסגערונען טראָפּן ווייַן. די שאַנה איז אָנגעטראָטן פון זיין האַרצן און ווידער איז געקומען די ליבשאַפט צו איר, און א פיינגעדיקע ביינקשאַפט האָט אָנגעפילט זיין האַרץ. די ביינקשאַפט איז געווען אַזוי שטאַרק, אַז ער האָט געזיפצט און ער האָט נעהאַט א ווילן זיך צו שלאָגן קאָפּ אין וואַנט, ווייַנען און שרייען און ווייַנען א ווילד געוויין.

— אָך ! הלואי וואָלט איך געשטאָרבן ! — האָט ער אויסגערופן קומענדיק צו זיך אין אַלץ אין איין אַמאָנקעקיט מיט דערשראָקענע אויגן.

שוין דריי וואָכן ווי ער גייט אַרום א צעמישטער, א צעוויטאַנטער. גייט אַרום ווי א פאַרוואונדעטע חיה און ער איז כסדר ווי אין א פיבער. ער האָט כסדר געוואַרט, אַז עס זאָל געשען עפּעס אַזוינס, וואָס זאָל אַלץ אַנדערש מאַכן. ער האָט געהאָפט אַז דער אַלטער זאָל טרעפן האָבן, ער האָט געוואַרט, אַז טיל־וויא זאָל זיך באַרייַנקען . . . נאָר ס'איז נאָר נישט געשען אַזוינס וואָס זאָל די לאַנג אַנדערש מאַכן . . . ער האָט בסדר געטראַכט וואָס צו טאָן און ער האָט בשום אופן נישט געקאָנט צוטראַכטן קיין זאַך, וואָס זאָל קאָנען שטערן דעם פאַטערס פלעגער. נישט איין מאָל איז אים אין קאָפּ אַריין אַן אומזיניקער געדאַנק און ער איז געלאָפן זיך זעען מיט סילוויאַן, איר סטראַשען, און מיט גוואַלד לי צווינג, נען זי זאָל פאַטרעטן פון דעם אַלטן, אָבער ער האָט זי נישט געקאָט באַגעגענען. נישט איין נאַכט איז ער אָפּגעשלאָפן שעה'ן פאַר איר הויז, געשטאַנען רעגן און אין קעלט, נאָר — זי האָט זיך גישט געוויזן.

— אַ נישט — דאַרף מען נישט ! — דו באַהאַלט זיך ? באַהאַלט זיך !

און גיין כעס איז אַלץ געוואַקסן קעגן איר :

— וואָס דאַרף איך זי ? זי איז דעם טאַטס'ס ! . . . א פרעמדע איז זי מיר שוין . . . דער טאַטע האָט זי אויסגעכאַפּט אין זי איז געגאַנגען . . . א !

און נישט איין מאָל איז אים אויגנגעפאַלן : באַהאַלטן זיך מיט א רעוואָלווער . . . און אַז דער פאַטער וועט ביי־נאַכט אָנקומען : טראָך ! טראָך ! . . . אָבער ער אַליין איז געווען טויט דער־שראָקן פון דעם געדאַנק . . . הענט און פיס האָבן אים גענומען ציטערן בלויז פון דעם וואָס דער האָט זיך פאַרגע־שטעלט, ווי דער פאַטער . . . זיין אויגנ־נער פאַטער פאַלט אַנידער . . .

— ניין . . . ניין . . . דאָס איז נישט אַזוינס, וואָס זאָל אַלץ אַנדערש מאַכן. ער האָט געהאָפט אַז דער אַלטער זאָל מרטה האָבן. ער האָט געוואַרט, אַז טיל־וויא זאָל זיך באַרייַנקען . . . נאָר ס'איז נאָר נישט געשען אַזוינס וואָס זאָל די לאַנג אַנדערש מאַכן . . . ער האָט בסדר געטראַכט וואָס צו טאָן און ער האָט בשום אופן נישט געקאָנט צוטראַכטן קיין זאַך, וואָס זאָל קאָנען שטערן דעם פאַטערס פלעגער. נישט איין מאָל איז אים אין קאָפּ אַריין אַן אומזיניקער געדאַנק און ער איז געלאָפן זיך זעען מיט סילוויאַן, איר סטראַשען, און מיט גוואַלד לי צווינ־נען זי זאָל פאַטרעטן פון דעם אַלטן, אָבער ער האָט זי נישט געקאָט באַגעגענען. נישט איין נאַכט איז ער אָפּגעשלאָפן שעה'ן פאַר איר הויז, געשטאַנען רעגן און אין קעלט, נאָר — זי האָט זיך גישט געוויזן.

— אַ נישט — דאַרף מען נישט ! — דו באַהאַלט זיך ? באַהאַלט זיך !

און גיין כעס איז אַלץ געוואַקסן קעגן איר :

— וואָס דאַרף איך זי ? זי איז דעם טאַטס'ס ! . . . א פרעמדע איז זי מיר שוין . . . דער טאַטע האָט זי אויסגע־כאַפּט און זי איז געגאַנגען . . . א !

און נישט איין מאָל איז אים אויגנ־פאַלן : באַהאַלטן זיך מיט א רעוואָל־ווער . . . און אַז דער פאַטער וועט ביי־נאַכט אָנקומען : טראָך ! טראָך ! . . . אָבער ער אַליין איז געווען טויט דער־שראָקן פון דעם געדאַנק . . . הענט און פיס האָבן אים גענומען ציטערן בלויז פון דעם וואָס דער האָט זיך פאַרגע־שטעלט, ווי דער פאַטער . . . זיין אויגנ־נער פאַטער פאַלט אַנידער . . .

— ניין . . . ניין . . . דאָס איז נישט אַזוינס, וואָס זאָל אַלץ אַנדערש מאַכן. ער האָט געהאָפט אַז דער אַלטער זאָל מרטה האָבן. ער האָט געוואַרט, אַז טיל־וויא זאָל זיך באַרייַנקען . . . נאָר ס'איז נאָר נישט געשען אַזוינס וואָס זאָל די לאַנג אַנדערש מאַכן . . . ער האָט בסדר געטראַכט וואָס צו טאָן און ער האָט בשום אופן נישט געקאָנט צוטראַכטן קיין זאַך, וואָס זאָל קאָנען שטערן דעם פאַטערס פלעגער. נישט איין מאָל איז אים אין קאָפּ אַריין אַן אומזיניקער געדאַנק און ער איז געלאָפן זיך זעען מיט סילוויאַן, איר סטראַשען, און מיט גוואַלד לי צווינ־נען זי זאָל פאַטרעטן פון דעם אַלטן, אָבער ער האָט זי נישט געקאָט באַגעגענען. נישט איין נאַכט איז ער אָפּגעשלאָפן שעה'ן פאַר איר הויז, געשטאַנען רעגן און אין קעלט, נאָר — זי האָט זיך גישט געוויזן.

— אַ נישט — דאַרף מען נישט ! — דו באַהאַלט זיך ? באַהאַלט זיך !

און גיין כעס איז אַלץ געוואַקסן קעגן איר :

— וואָס דאַרף איך זי ? זי איז דעם טאַטס'ס ! . . . א פרעמדע איז זי מיר שוין . . . דער טאַטע האָט זי אויסגע־כאַפּט און זי איז געגאַנגען . . . א !

און נישט איין מאָל איז אים אויגנ־פאַלן : באַהאַלטן זיך מיט א רעוואָל־ווער . . . און אַז דער פאַטער וועט ביי־נאַכט אָנקומען : טראָך ! טראָך ! . . . אָבער ער אַליין איז געווען טויט דער־שראָקן פון דעם געדאַנק . . . הענט און פיס האָבן אים גענומען ציטערן בלויז פון דעם וואָס דער האָט זיך פאַרגע־שטעלט, ווי דער פאַטער . . . זיין אויגנ־נער פאַטער פאַלט אַנידער . . .

— ניין . . . ניין . . . דאָס איז נישט מעגלאַך . . .

און א פאַר מאָל איז אים אויך באַ־פאַלן א חשק, צו צולויפן צום פאַטער און אויסשרייען : ניין ! . . . דו קאָנסט נישט חתונה האָבן מיט סילוויא'ן, ווייל זי איז מיינע ! פאַרשטייסט ? מיינע !

נאָר פאַ רשרעק דאָס צו זאָגן האָבן זיך אים די האָר אויפן קאָפּ אויפגעשטעלט.

וואָס זשע וועט איצט זיין ? וועט הייסט עס סילוויא . . . זיין סילוויא ווערן זיין שט פּמאַמע ? א שטיפמאַמע וועט זי אים ווערן און ער אַליין וועט מוזן צוקוקן ווי דער פאַטער האַלזט און קושט איר ? . . .

ס'האָט אים געברענט אין האַרצן ווי הייסע קוילן. ניין ! ער וועט עס נישט אויסהאַלטן, ער וועט עס נישט איבער־טראָגן, אָבער וואָס טוט מען ? אַט גיי־ען זיי דאָך שוין אַרויסגעמען לייסנס . . . אַט וועלן זיי דאָך חתונה האָבן . . .

דאָס פייפן פון מאַשין האָט אים אויפ־געוועקט פון זיינע נעדאַנקען. ער האָט אויסגעצויטערט ווייל לויט'ן פייפן האָט ער דערקאָנט זיין פאַטערס מאַשין. זי האָט זיך אַרונטערגעדרייט פון דער צווייַ־טער זייט הויז צום גאַראַזש.

ער איז אַריין אין שטוב, האָט גאָר־נישט געזאָגט און ער האָט זיך אַנידער־געזעצט לעבן פענסטער. ער איז איצט געווען שטאַרק בלייך און זיינע אויגן זיינען געווען אָנגעגאָסן מיט כעס. דאָס האַרץ האָט אים גענעלאָפט אַזוי שטאַרק, אַז די קלעפּ האָבן אים אָפּגע־היסקט אין די אויערן און אין ברוסט איז אים שטאַרק ענג געווארן.

מר. וואָלף איז אַריינגעקומען דורכן קיך. ער איז דורכגעגאַנגען די צימערן ביז אין דייַנינג רום. האָט עטוואָס עצטער מעלט זיך אַרומגעקוקט און ער האָט גע־זאָגט : — גוט אייוונינג. — נאָר אַלע זיינען געזעסן שטיל און נאָר די שווע־טער זיינע האָט שטיל אָפּגעגעטפערט. מר. וואָלפ'ס פּנים איז באַלד געווארן שטאַרייַנג און אָנגעבלאָזן. איז ער וואָלט דערפילט א קאַלטע שנאה צו זיך און אין אים האָט זיך אויך א שנאה דערוועקט.

— וואָס זשע וועט מען איצט שטיל ?

— האָט ער פערענט סאַרקאַסטיש — וואָס איז ? ס'איז עפּעס אַז אומגליק גע־שען ? האָ ! שיינט אַז אויך געקו־מען . . . וואָס עפּעס פאַר א נייעס ?

— וואָס זאָל זיין ברודער לעב ? — ס'איז נאַרנישט . . . איך בין געקומען זעען וואָס מען מאַכט ביי דיר . . . — האָט שיינדל געענטפערט.

— אַזוי . . . זעען וואָס מען מאַכט... — האָט ער איראָניש געשמייכלט. ער האָט זיך אָנגעשטויסן וועגן וואָס עס האַנדלט זיך. ער האָט שוין נישט איין מאָל געהערט פון דער שוועסטער, אַז זי האָפט צו באַקומען סוף אים נדן פאַר אירע טעכטער, און איצט . . . נו, יאָ, איצט, אַז זי האָט געהערט אַז ער גייט חתונה האָבן . . . האָט זי מורא איר'ס זאָל נישט פאַרפאַלן ווערן . . . נו, יאָ, אַזוי האָט ער געוואַכט, און ער האָט געשמייכלט, אָבער אים אים האָט שוין גע־קאָכט א כעס. וואָרום קיידי איז געזעסן שטאַרק צערודערט און טרויעריק. זי האָט געהאַלטן דאָס קינד אויף דער האַנט און זי האָט געוואַרפן אויפן אַלטן ביי־זע בליקן און דערביי האָט זי אַלץ ווייַ־לע אַרויסגעלאָזט א קליין זיפצל. ביטרים איז געזעסן מיט א בלייך פּנים און מיט פאַראַרעטעט ליפּן און ס'האָט אויסגעזע־ען, אַז זי שטרייַנגט אַן אַלע כחות אַר־רע און כדי איינצוהאַלטן די טרערן וואָס זאָמלען זיך בייַ איר אין האַלז, נאָר סעמ־קע איז געזעסן רואיק און פאַרבייסן, ווי א פרעמדער וואָס קוקט זיך צו פון דער ווייַ־ט, און איז א בעגן צו זעען וואָס דאָ וועט אַזוינס פאַרקומען.

מר. וואָלף האָט א ווייַלע געקלערט אַז ער זאָל גאָר זיי אַלעמען דאָ איבערלאָזן און אַרויסגיין צו זיך אין צימער — נאָר עפּעס אין עקשנות'דיק געפיל האָט אים פאַרהאַלטן און ער האָט זיך אַריינגעזעצט אין א ווייַנן פאַטעל, האָט פאַרלייַנט א פוס איבער א פוס, האָט פאַרוויכערט א נאָר און מיט א פאַרריסענעם קאָפּ גע־בלאָזן דעם רויך צו דער סטעליע און דערנאָך האָט ער זיך אָפּגערופן :

— וואָס זשע איז קו פאַר א שווייַנע־ניש ? האָ ?

קיינער האָט אים נישט געענטפערט. בערדזשאַמין איז גאָר נאָך בלייַנער גע־וואָרן און ביטרים'עס אויגן זיינען גע־וואָרן גרעסער און דערשראָקענער.

— נו וואָס שווייַנט איר ? רעדט !

— וואָס איז דאָ צו רעדן ? — האָט זיך קיידי אָפּגערופן מיט גיפט — וואָס זיינען מיר דאָ וואָס ? מיר זיינען דאָך נישט קיין קינדער ? !

— אַזוי ? נישט קיין קינדער ? !

— אַז דאָס פאַרמענן אייערן האָט איר דאָך שוין פאַר אַנדערע איבערגעשריבן... פאַר ווילד פרעמדע . . .

— איז וואָס ? — האָט מר. וואָלף זייער רואיק און פאַרבייסן גענומען — איך האָב איבערגעשריבן, ווייל איך האָב אַזוי געוואָלט . . . און איך וועל אין ניכן חתונה קאָכן אויך . . . איז וואָס זשע ? געפעלט עס אייך נישט ?

— אַז דו גייסט חתונה האָבן, ווייסן מיר שוין . . . — האָט זיך שיינדל אַריינגעמישט — מיר ווייסן אפילו אַז אין דער קומענדיקער וואָך איז די חתו־נה . . . דערפאַר טאַקע בין איך אַהער געקומען. וואָרום וואָס ? אימיצער שטערט דיר דען ?

— זאָל מען פּרובירן שטערן ! פאַר וועט מען האָב איך מורא ? — האָט זיך מר. וואָלף צעשמייכלט.

קיינער וויל דיר נאַרנישט שטערן . . . פאַרקערט . . . אָבער פאַרשטייסט . . . די קינדער זיינען באַליידיקט . . . די קינדער דיינע טענה'ן — — — — — קיידי האָט איר איבערגעריסן :

— וואָס קינדער ? ווער קינדער ? איינענע קינדער האָט מען דען אין זיינען ? מען צעטיילט אַלץ פאַר פרעס־דע און די איינענע קינדער האַלט מען פאַר קנעכט . . . פאַר משרתים.

— אַזוי האָב איך געוואָלט — האָט מר. וואָלף אַלץ געלאָסן געזאָגט — און אַז איך וועל וועלן — וועל איך אַלץ וואָס איך פאַרמאָג איבערשרייבן פאַר וועמען איך וועל חשק האָבן און קיינער וועט מיר קיין דעה נישט זאָגן .

בענדזשאַמין האָט זיך געגעבן פּלוצ־לונג א שטעל אויף און ער האָט אויסגע־רופן :

— ווען אַלץ וועט געהערן צו דיר, וועט טו דאָס אַלס טאָן וואָס דו וועסט וועט לען.

— דו, גרויסער נאַר דו ! צו וועמען דען געהערט מיין פאַרמעגן ?

— צו די קינדער ! צו אונז אַלעמען !

— דו ביזט א נאַר . . . — האָט דער אַלטער אַלץ כלומרשט רואיק גערעדט — דו ביזט אַן אָקס, און אויב דו מיינסט אַזוי . . . אַלץ איז מיינס . . . דו פאַר־שטייסט : בלויז מיינס . . . און איך וועל מיט דעם טאָן וואָס מיר וועט גע־פעלן.

— אָדער דו וועסט, אָדער דו וועסט נישט . . . איך וויַיס נאָך נישט . . . מיר וועלן נאָך זעען . . .

— וואָס זשע ? דו וועסט מיר אפשר ניט לאָזן ?

בענדזשאַמין האָט זיך א צעקאַכטער אויפגעשטעלט און ער האָט א געשריי געטאָן :

— מיר וועלן נישט לאָזן ! געוויס וועלן מיר נישט לאָזן !

ער האָט זיך שוין מער נישט געקאָנט באַהערשן און דער כעס זיינען האָט זיך פון אים אַרויסגעריסן מיט א גוואַלדיק־כוח.

— געוויס וועלן מיר נישט לאָזן ! — וואָס מיינסט וואָס ? יונגע ווייבלאַך האָט זיך אים פאַרגלוסט ! א סקאַנדאַל וועט זיין ! אין בלוט וועט מען גיין ! געכאַפּט א מויד און ער וועט איר אַלעס אַוועקנעמען ! און מיר וואָס זיינען ? מיר זיינען קיין קינדער נישט ?

— דו סטראַשעסט מיך ? סקאַנדאַל ? וועסטו מאַכן ? און בלוט וועט מען גיין ! — און אויף דער אַלטער האָט זיך אויס־געשטעלט — פאַרמאַך דיין פּיסק ! כל־זמן איך בין גוט, זאָלסטו שווייגן זאָג איך ! דו הערסט וואָס מען רעדט צו דיר ? ! אַז דו וועסט נישט האַלטן דאָס מויל וועסטו חרטה האָבן.

(ווייטערעס קומט)

20 מיליאָן שקלאַפן אין מערב אפריקע

(שלום פון עדיטאָריעל זייט)

נעמט מען זיי אין דער אַרמיי. זיי בלייַ־בען אָבער זייער נאָנען לעבן פרעמדע צווישן איינענע אין די שוואַרצע רופן זיי "מולאַטעס" (פעלד־מייז).

און ווען מען זאָגט, אַז שקלאַפעריי איז אָפּגעשאַפט אין אפריקע, זאָל מען נישט גלויבן. דער שרייבער באַהויפּטעט, אַז די נאַנצע שוואַרצע באַפעלקערונג איז פאַרשקלאַפט אונטער ענגלאַנד און פראַנקרייך און די איבעריקע אייראָפּיי־שע מלוכות, וואָס הערשן איבער יענע קאָלאָניעס. זיי זיינען געוואוינען דאָר־טען צו טאָן די שווערסטע אַרבעט פאַר די באַן קאָפּאַניעס, אויב נישט שיקט מען זיי אין טורמע. עס אַרבעטן מענער און פרויען ביז זיי פאַלן ביי דער אַר־בעט. מען שמייסט זיי ווען זיי שטעלן זיך אָפּ ביי דער אַרבעט, זיי טוען דאָרטן די שווערסטע אַרבעט, צו וועלכע אין איי־ראָפּע באַנוצט מען שוועריע מאַשינען, אָבער דאָרט טוען די אַרבעט די שוואַרצע הענט ווייל זיי קאָסטן ביליקער און נוצן זיך אָפּ ווייניקער. מען קאָן זיי שטעלן פאַרבייטן מיט אַנדערע אַן א גראַשן געלט פאַר די אייראָפּייאישע קאָנצעסי־אָנערן.

דאָך שוין פאַר אַנדערע איבערגעשריבן... פאַר ווילד פרעמדע . . .

— איז וואָס ? — האָט מר. וואָלף זייער רואיק און פאַרבייסן גענומען — איך האָב איבערגעשריבן, ווייל איך האָב אַזוי געוואָלט . . . און איך וועל אין ניכן חתונה קאָכן אויך . . . איז וואָס זשע ? געפעלט עס אייך נישט ?

— אַז דו גייסט חתונה האָבן, ווייסן מיר שוין . . . — האָט זיך שיינדל אַריינגעמישט — מיר ווייסן אפילו אַז אין דער קומענדיקער וואָך איז די חתו־נה . . . דערפאַר טאַקע בין איך אַהער געקומען. וואָרום וואָס ? אימיצער שטערט דיר דען ?

— זאָל מען פּרובירן שטערן ! פאַר וועט מען האָב איך מורא ? — האָט זיך מר. וואָלף צעשמייכלט.

קיינער וויל דיר נאַרנישט שטערן . . . פאַרקערט . . . אָבער פאַרשטייסט . . . די קינדער זיינען באַליידיקט . . . די קינדער דיינע טענה'ן — — — — — קיידי האָט איר איבערגעריסן :

— וואָס קינדער ? ווער קינדער ? איינענע קינדער האָט מען דען אין זיינען ? מען צעטיילט אַלץ פאַר פרעס־דע און די איינענע קינדער האַלט מען פאַר קנעכט . . . פאַר משרתים.

— אַזוי האָב איך געוואָלט — האָט מר. וואָלף אַלץ געלאָסן געזאָגט — און אַז איך וועל וועלן — וועל איך אַלץ וואָס איך פאַרמאָג איבערשרייבן פאַר וועמען איך וועל חשק האָבן און קיינער וועט מיר קיין דעה נישט זאָגן .

בענדזשאַמין האָט זיך געגעבן פּלוצ־לונג א שטעל אויף און ער האָט אויסגע־רופן :

— ווען אַלץ וועט געהערן צו דיר, וועט טו דאָס אַלס טאָן וואָס דו וועסט וועט לען.

— דו, גרויסער נאַר דו ! צו וועמען דען געהערט מיין פאַרמעגן ?

— צו די קינדער ! צו אונז אַלעמען !

— דו ביזט א נאַר . . . — האָט דער אַלטער אַלץ כלומרשט רואיק גערעדט — דו ביזט אַן אָקס, און אויב דו מיינסט אַזוי . . . אַלץ איז מיינס . . . דו פאַר־שטייסט : בלויז מיינס . . . און איך וועל מיט דעם טאָן וואָס מיר וועט גע־פעלן.

— אָדער דו וועסט, אָדער דו וועסט נישט . . . איך וויַיס נאָך נישט . . . מיר וועלן נאָך זעען . . .

— וואָס זשע ? דו וועסט מיר אפשר ניט לאָזן ?

בענדזשאַמין האָט זיך א צעקאַכטער אויפגעשטעלט און ער האָט א געשריי געטאָן :

— מיר וועלן נישט לאָזן ! געוויס וועלן מיר נישט לאָזן !

ער האָט זיך שוין מער נישט געקאָנט באַהערשן און דער כעס זיינען האָט זיך פון אים אַרויסגעריסן מיט א גוואַלדיק־כוח.

— געוויס וועלן מיר נישט לאָזן ! — וואָס מיינסט וואָס ? יונגע ווייבלאַך האָט זיך אים פאַרגלוסט ! א סקאַנדאַל וועט זיין ! אין בלוט וועט מען גיין ! געכאַפּט א מויד און ער וועט איר אַלעס אַוועקנעמען ! און מיר וואָס זיינען ? מיר זיינען קיין קינדער נישט ?

— דו סטראַשעסט מיך ? סקאַנדאַל ? וועסטו מאַכן ? און בלוט וועט מען גיין ! — און אויף דער אַלטער האָט זיך אויס־געשטעלט — פאַרמאַך דיין פּיסק ! כל־זמן איך בין גוט, זאָלסטו שווייגן זאָג איך ! דו הערסט וואָס מען רעדט צו דיר ? ! אַז דו וועסט נישט האַלטן דאָס מויל וועסטו חרטה האָבן.

(ווייטערעס קומט)

אַסקאַר ווייַלד, דער זינדער און בעל תשובה

פון ש. י. אימבער

(צו זיין דרייסיקסטן יאָרצייט)

אין א רעגנדיקן, טרייבן נאָוועמבער טאָג פון דעם יאָר 1900 האָט מען אין א פאַרזיער פאַרשטאָט געבראַכט צו אייר ביקער רו א מידן לעבנס וואַנדערער, — סעבאַסטיאַן מעלמאָט. דער באַלעבאָס פון דעם ביליקן האָטעל, אין וועלכן דער אומבאַקאַנטער אורח איז איינגעשטאַנען, האָט אָפּנים געהאַט א באַזונדערע סימ־פּאַטיע פאַר אים, ווייל נישט קוקנדיק דעם געשפּרעך אין א וועג פון קונסט, זיינען אַנעקדאָטן, זיינען גע־נאַנגען פון מויל צו מויל. ער פעלגט אים־פּראָוויזיָרן די הערלאַכסטע סיבאַלישע מעשה'לאַך שפּאַצירנדיק מיט זיינע עק מיט פראַנקרייך. וואו ער האָט גע־פרייגט אינמיטן גאַס אַדער זיצנדיק ביי א גלעזל ווייַן. אין יענער צייט באַזונט ער איין מאָל זיין היים־שטאָט אין איר־לאַנד, פאַרליבט זיך אין דער פאַרנעמער און רייכער קאָנסטאַבל לאָאיך און זי ווערט אין קורצן זיין פרוי.

ווייַלד האָט זיך איצט געפונען אויף דעם בעסטן וועג צו א גליקלאַכן לעבן. ער באַקומט אַן איינטרעגלאַכע שטעלע אַלס רעדאַקטאָר פון א לאָנדאָנער זשור־נאַל. ער שרייבט אַליין אינטערעסאַנטע ווערק, ווערט אויף באַרימט אַלס פּראָזע שרייבער און דראַמאַטורג. א קורצע צייט פירט ער א פּרישטלאַך לעבן. אָבער ביי די וואָרצלען פון זיין שטראַלנדיקער עק־זיסטענץ נאָגט שוין דער בייזער וואָרעם פון זינד, וועלכער האָט באַלד געלאָלט אונטערגראָבן זיין גליק און ברייַנגען עס צו א שרעקלאַכן חורבן.

שוין אין ווייַלד'ס ראָמאַן "דאָס בילד פון דאָריאַן גרעי", האָט מען געקאָנט באַמערקן, אַז דעם דיכטערס גענייגן באַ־שעפטיקן זיך זייער שטאַרק מיט דעם פּראָבלעם פון דאָפּלקייט אין א מענשנס כאַראַקטער. דער העלד פון יענעם דאָזיקן איז אַן אויסערגעוויינלאַך שיינער און עלעגאַנטער יונגערמאַן, וועלכער טוט אָפּ שטילערהייַנ זייער מיאוס'ע מעשים, וואָס לאָזן איבער עקלהאַפטע פלעקן אויף זיין גייסטיק בילד, אויף דעם בילד פון זיין גייסטיקער שייַנקייט. ווען דער ראָ־מאַן "דאָריאַן גרעי" איז דערשינען און האָט אַנגעמאַכט א רעש אין דער ליטע־ראַרישער וועלט, האָט זיין זעלבן אימיצער גע־קלערט, אַז דאָס איז בלויז א שוואַכער אָפּקאָלנג פון דעם, וואָס עס האָט זיך אָפּגעטאָן אין דעם באַהאַלטענעם לעבן פון דעם אויטאָר. ווייַל שוין צו יענער צייט האָט אַסקאַר ווייַלד געפירט א דאָפּלטן לעבן פון דעם טרויעריקסטן מין. ער האָט נעהאַט א געפרייע און ליבעסווירדיקע פרוי און צוויי גערעטע, ער איין מאָל זיין היים־שטאָט אין איר־לאַנד, פאַרליבט זיך אין דער פאַרנעמער און רייכער קאָנסטאַבל לאָאיך און זי ווערט אין קורצן זיין פרוי.

ווייַלד האָט זיך איצט געפונען אויף דעם בעסטן וועג צו א גליקלאַכן לעבן. ער באַקומט אַן איינטרעגלאַכע שטעלע אַלס רעדאַקטאָר פון א לאָנדאָנער זשור־נאַל. ער שרייבט אַליין אינטערעסאַנטע ווערק, ווערט אויף באַרימט אַלס פּראָזע שרייבער און דראַמאַטורג. א קורצע צייט פירט ער א פּרישטלאַך לעבן. אָבער ביי די וואָרצלען פון זיין שטראַלנדיקער עק־זיסטענץ נאָגט שוין דער בייזער וואָרעם פון זינד, וועלכער האָט באַלד געלאָלט אונטערגראָבן זיין גליק און ברייַנגען עס צו א שרעקלאַכן חורבן.

שוין אין ווייַלד'ס ראָמאַן "דאָס בילד פון דאָריאַן גרעי", האָט מען געקאָנט באַמערקן, אַז דעם דיכטערס גענייגן באַ־שעפטיקן זיך זייער שטאַרק מיט דעם פּראָבלעם פון דאָפּלקייט אין א מענשנס כאַראַקטער. דער העלד פון יענעם דאָזיקן איז אַן אויסערגעוויינלאַך שיינער און עלעגאַנטער יונגערמאַן, וועלכער טוט אָפּ שטילערהייַנ זייער מיאוס'ע מעשים, וואָס לאָזן איבער עקלהאַפטע פלעקן אויף זיין גייסטיק בילד, אויף דעם בילד פון זיין גייסטיקער שייַנקייט. ווען דער ראָ־מאַן "דאָריאַן גרעי" איז דערשינען און האָט אַנגעמאַכט א רעש אין דער ליטע־ראַרישער וועלט, האָט זיין זעלבן אימיצער גע־קלערט, אַז דאָס איז בלויז א שוואַכער אָפּקאָלנג פון דעם, וואָס עס האָט זיך אָפּגעטאָן אין דעם באַהאַלטענעם לעבן פון דעם אויטאָר. ווייַל שוין צו יענער צייט האָט אַסקאַר ווייַלד געפירט א דאָפּלטן לעבן פון דעם טרויעריקסטן מין. ער האָט נעהאַט א געפרייע און ליבעסווירדיקע פרוי און צוויי גערעטע, ער איין מאָל זיין היים־שטאָט אין איר־לאַנד, פאַרליבט זיך אין דער פאַרנעמער און רייכער קאָנסטאַבל לאָאיך און זי ווערט אין קורצן זיין פרוי.

ווייַלד האָט זיך איצט געפונען אויף דעם בעסטן וועג צו א גליקלאַכן לעבן. ער באַקומט אַן איינטרעגלאַכע שטעלע אַלס רעדאַקטאָר פון א לאָנדאָנער זשור־נאַל. ער שרייבט אַליין אינטערעסאַנטע ווערק, ווערט אויף באַרימט אַלס פּראָזע שרייבער און דראַמאַטורג. א קורצע צייט פירט ער א פּרישטלאַך לעבן. אָבער ביי די וואָרצלען פון זיין שטראַלנדיקער עק־זיסטענץ נאָגט שוין דער בייזער וואָרעם פון זינד, וועלכער האָט באַלד געלאָלט אונטערגראָבן זיין גליק און ברייַנגען עס צו א שרעקלאַכן חורבן.

דער נאָנצער צויבער פון ווייַלדס ווערק, אפילו די צוויי האַרצרייסנדיקע ווידו'ס, וואָס שטאַמען פון זיין תפיסה־צייט, האָבן אויסגענומען צו זיין פאַמיליע, פאַרלאָזן פון אַלע נאָענטע, האָט ער מיט דער הילף פון א פאַר נעצייַלטע פריינט זיך ווי עס איז איינגעאַרדענט אין א קליין שטעט־טעל אין פראַנקרייך, וואו ער האָט גע־לעבט אונטער דעם נאָמען סעבאַסטיאַן מעלמאָט. איין ווערק איז אים נאָך באַ־שערט צוזאָגן אַנצושרייבן. די "באַלאַדע פון דער תפיסה אין רעדינג". די געפיל, וואָס האָבן געפירט זיין פערער בעת דעם שרייבן פון "דע פּראָפּונדיס" האָ־בען דאָ געפונען א קינסטלערישן און מעאַטיש אויסדרוק. די "באַלאַדע" איז דערשינען אונטער דעם פּסעוודאָנים צ. 33, וואָס דאָס איז געווען ווייַלד'ס נומער אין דער תפיסה. דאָס דאָזיקע צערייַס שילדערט דאָס שווידערלאַכע תפיסה לעבן און די פּיין פון די נשמות פון די גע־פאַנגענע. בשעת איינער פון זיי ווערט געפירט צו דער תליה. די וועלט ליטע־ראַטור האָט שוין לאַנג פאַרערענט די ווייַלד אין אירוקנעקומען יין פאַריז, וואו ער איז געווען אויף א צוויי־יאָר אין שטראַפלאַגער פון דער "דעפּאָר־טאַציאָן". דאָס בוך האָט ער געשריבן אין די נעצייַלטע פרייע מינוטן אין תפיסה, ווען ער האָט ניט געדאַרפט שייַערן די טרעפּ, דרייען שטריק, אָדער טאָן אַנדערע שווערע מלאכות. אין די שלאַפלאָזע נעכט פון זיין תפיסה איינ־זאַמקייט האָט ער גערעדט מיט זיין אייג־ענעם הארץ און אויף די בלעטער פון דעם בוך, און אַזוי איז דאָס דאָזיקע בוך גע־ווארן דאָס רירנדע וידוי פון זיין גע־בראָכענעם אָבער דערהויבענעם און גע־לייטערטן האַרצן.

ווען ווייַלד איז אַרויס פון תפיסה, איז אים פון נעריכט פאַרווערט געווארן זיך אויצוטאָרן צו זיין פאַמיליע. פאַרלאָזן פון אַלע נאָענטע, האָט ער מיט דער הילף פון א פאַר נעצייַלטע פריינט זיך ווי עס איז איינגעאַרדענט אין א קליין שטעט־טעל אין פראַנקרייך, וואו ער האָט גע־לעבט אונטער דעם נאָמען סעבאַסטיאַן מעלמאָט. איין ווערק איז אים נאָך באַ־שערט געווען אַנצושרייבן. די "באַלאַדע פון דער תפיסה אין רעדינג". די געפיל, וואָס האָבן געפירט זיין פערער בעת דעם שרייבן פון "דע פּראָפּונדיס" האָ־בען דאָ געפונען א פּראַעצעס קעגן דער דיכ־טער, האָט א סוף געמאַכט צו ווייַלדס ווידו'ס אין משך פון דעם פּראָצעס האָט מען פון אייג־פּלוסרייכע קרייַזן געגעבן דעם אַנגעקלאָג־טען דיכטער צו פאַרשטיין, אַז מען וועט אים ניט שטערן צו פאַרלאָזן דאָס לאַנד נאָך איידער דער פּראָצעס וועט זיך גע־ענדיקן. אָבער ווייַל האָט זיך שטאָלץ אָפּ־גענעגע. בשעת איינער פון זיי ווערט געפירט צו דער תליה. די וועלט ליטע־ראַטור האָט שוין לאַנג פאַרערענט די ווייַלד אין אירוקנעקומען יין פאַריז, וואו ער איז געווען אויף א צוויי־יאָר אין שטראַפלאַגער פון "דעפּאָר־טאַציאָן". דאָס בוך האָט ער געשריבן אין די נעצייַלטע פרייע מינוטן אין תפיסה, ווען ער האָט ניט געדאַרפט שייַערן די טרעפּ, דרייען שטריק, אָדער אַרבעטן אין די פאַרבראַכט אין די פאַר־זער פאַר אים, ווייַל נישט קוקנדיק דעם געשפּרעך אין א וועג פון קונסט, זיינען אַנעקדאָטן, זיינען גע־נאַנגען פון מויל צו מויל. ער פעלגט אים־פּראָוויזיָרן די הערלאַכסטע סיבאַלישע מעשה'לאַך שפּאַצירנדיק מיט זיינע עק מיט פראַנקרייך, וואו ער האָט גע־לעבט אונטער דעם נאָמען סעבאַסטיאַן מעלמאָט. איין ווערק איז אים נאָך באַ־שערט געווען אַנצושרייבן. די "באַלאַדע פון דער תפיסה אין רעדינג". די געפיל, וואָס האָבן געפירט זיין פערער בעת דעם שרייבן פון "דע פּראָפּונדיס" האָ־בען דאָ געפונען א פּראָצעס קעגן דער דיכ־טער, האָט א סוף געמאַכט צו ווייַלדס ווידו'ס אין משך פון דעם פּראָצעס האָט מען פון אייג־פּלוסרייכע קרייַזן געגעבן דעם אַנגעקלאָג־טען דיכטער צו פאַרשטיין, אַז מען וועט אים ניט שטערן צו פ